

**การประชุมส่งเสริมบทบาทท้องถิ่นและชุมชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม
ในการจัดการสิ่งแวดล้อม พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ครั้งที่ ๑**

ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๗

**ณ ป่าชุมชนหนองระเวียง ตำบลตาเบา อำเภอปราสาท และป่าชุมชนเขากบ ตำบลนางมุด
อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์**

ประเด็นหรือเรื่องในการมีส่วนร่วม

- เวทีบทเรียน “เหลียวหลัง (ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๖) แลหน้า (ปี ๒๕๖๗ - ๒๕๗๐) บทบาทองค์กรชุมชนพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยเสนงและภาคีร่วมพัฒนา ในการปรับตัวรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกอย่างมีส่วนร่วมของประชาชน”
- เวทีเสวนา “ประชาอาสาฟื้นฟูป่าฟื้นฟูชีวิตต้นแบบการจัดการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีร่วมพัฒนาแบบบูรณาการ”
- กิจกรรมพัฒนากองทุนการจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่า และสิ่งแวดล้อม
- กิจกรรมปลูกป่าฟื้นฟูพืชอาหาร พืชสมุนไพร และจัดทำฝายชะลอน้ำกึ่งถาวร ประชาอาสา

สรุปข้อมูลของผู้มีส่วนร่วม

นายดำรงศักดิ์ จันทรวีโล ผู้เชี่ยวชาญด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน นายปวน ไยแดง ประธานป่าชุมชนบ้านขาว/ผู้ประสานงานเครือข่ายอนุรักษ์และฟื้นฟูลุ่มน้ำห้วยเสนงตอนกลาง (ตำบลตาเบา) และนายเรื่อน เรืองกระจ่าย ผู้ใหญ่บ้านโคกเบง/ประธานป่าชุมชนเขากบ องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและภาควิชาการ

ผลจากการมีส่วนร่วม

กิจกรรมที่สำคัญได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บทเรียนในการทำงาน การเตรียมความพร้อมชุมชน ในการตั้งรับ ปรับตัว รับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม การขับเคลื่อนแนวทางการทำงาน เครือข่ายอนุรักษ์และฟื้นฟูลุ่มน้ำห้วยเสนง

จากเวทีอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเสวนาสรุปบทเรียน “เหลียวหลัง (ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๖) แลหน้า (ปี ๒๕๖๗ - ๒๕๗๐) บทบาทองค์กรชุมชนพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยเสนงและภาคีร่วมพัฒนา ในการปรับตัวรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกอย่างมีส่วนร่วมของประชาชน” และการเสวนา “ประชาอาสาฟื้นฟูป่าฟื้นฟูชีวิตต้นแบบการจัดการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีร่วมพัฒนาแบบบูรณาการ” มีประเด็นที่สำคัญในการจัดการ ทั้งต้นน้ำ - กลางน้ำ - ปลายน้ำ ได้แก่ ด้านการจัดการป่าชุมชน ด้านความมั่นคงทางอาหาร ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ การปรับตัวของวิถีการเกษตร การทำเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ การส่งเสริมบทบาทและเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนและท้องถิ่นในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการระดมทุนเพื่อพัฒนากองทุนภายในชุมชน ดังนี้

๑. การจัดการลุ่มน้ำห้วยเสนงตอนต้น - ระยะเวลา ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕)

ความสำเร็จที่ผ่านมาได้จัดทำกิจกรรมหลายกิจกรรม ทั้งการจัดการป่า การจัดการน้ำ การปลูกป่า การบวชป่า การทำแนวกันไฟ ทำฝาย ปลูกพืชอาหารและสมุนไพร โดยปัจจุบันมีการจัดการชุมชนเรื่องไฟป่าดีขึ้น และมีเจ้าหน้าที่จากภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามาสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น รวมถึงประชาชนในพื้นที่ที่มีความตระหนักในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

/๒. การจัด...

๒. การจัดการลุ่มน้ำห้วยเสนงตอนกลาง - ระยะเวลา ๕ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) มีการดำเนินการงานวิจัยลุ่มน้ำห้วยเสนงเมื่อ ปี ๒๕๕๐ ส่งเสริมแนวทางการจัดการองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และป่าชุมชน การทำวิจัยด้านการบุกรุกของชุมชน การจัดการน้ำท่วมในปี ๒๕๕๔ และทำแก้มลิงเพื่อจัดการน้ำ มีโครงการที่พัฒนาร่วมกับ สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (สสน.) จนถึงปัจจุบัน คนในชุมชนได้แนวทางในการทำนาข้าวเพื่อเป็นแหล่งชุมชนผลิตข้าวเพื่อสร้างรายได้ให้คนในชุมชน ด้านการเกษตร ซึ่งการจัดการน้ำลุ่มน้ำห้วยเสนงเป็นการผันน้ำจากที่ต่ำขึ้นที่สูงเพื่อให้คนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากน้ำเท่า ๆ กัน ปัจจุบันมีการจัดทำฝายและซ่อมแซมฝายที่ผุพังมาอย่างต่อเนื่อง สื่อสารเรื่องการจัดการน้ำผ่านช่องทางเครือข่ายเพื่อเตรียมสถานการณ์ในการจัดการต่อไป และมีการอนุรักษ์พันธุ์ปลาในลุ่มน้ำห้วยเสนง เพื่อเป็นเขตหวงห้ามเพื่อขยายพันธุ์ และบริเวณตาเบา (ตอนกลาง) มีการขับเคลื่อนป่าฝิ่งโคกจราบและบ้านขาว ขับเคลื่อนกระบวนการดูแลป่าไปพร้อม ๆ กัน ดังนี้

ฝิ่งโคกจราบ

- ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ ฝิ่งโคกจราบจัดกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่ายลุ่มน้ำ และกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเดิม) รวมถึงมีการจัดกิจกรรมปลูกป่าภายในโรงเรียน สร้างพืชอาหารในพื้นที่ป่า

- ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้รับงบประมาณจากกรมป่าไม้ รับกล้าไม้มาปลูกและบริหารจัดการในบริเวณพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม

- และในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเดิม) มาสนับสนุนต่อ

ฝิ่งบ้านขาว

- เป็นพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรและพืชอาหาร เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยมีแนวคิดและปรึกษากับคณะกรรมการป่าฯ และภาคีเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมมือกับกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเดิม) จนถึงปัจจุบันได้นำพืชสมุนไพรมาปลูกในพื้นที่ป่า เพื่อให้เป็นพื้นที่สมุนไพรและแหล่งอาหาร และในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ มีการยกระดับพัฒนาศักยภาพของคนโดยการดูงานและเชื่อมเครือข่ายมาหนุนเสริมกัน โดยการศึกษาดูงานทำเยื่อไม้และได้ดำเนินการปลูกไม้มาถึงปัจจุบัน และปัจจุบันมีการระดมทุนเพื่อพัฒนากองทุนภายในชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดการน้ำ ดิน ป่า เป็น “ กองทุนรักษป่า รักษา น้ำ ” เพื่อสร้างแหล่งน้ำและการดูแลป่าต่อไป

๓. การจัดการลุ่มน้ำห้วยเสนงตอนปลาย - กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเดิม) เข้ามาสนับสนุน การจัดกิจกรรมต่าง เช่น ปลูกป่า บวชป่า ทำฝาย ความมั่นคงทางอาหาร เป็นสิ่งที่สร้างองค์ความรู้ให้แก่คนในพื้นที่ และมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มีการประชุมการจัดการต่าง ๆ ทั้งผลกระทบจากน้ำเสีย (กิจกรรมการจัดการน้ำชุมชน) มีการสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุ์ปลา จากกรมประมง และมีโครงการการจัดการเชิงคุณภาพน้ำได้รับความร่วมมือจาก สสน. เพื่อความมั่นคงของชุมชน

การนำผลจากการมีส่วนร่วมไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงาน

- กลุ่มน้ำห้วยเสนงตอนต้น – ส่งเสริมเรื่องป่าชุมชน พื้นฟูพืชอาหาร และสมุนไพร ขยายพื้นที่พัฒนาพืชอาหาร

- กลุ่มน้ำห้วยเสนงตอนกลาง – จัดสร้างแหล่งน้ำในการจัดการน้ำในป่าชุมชน การจัดการป่าเพื่อหล่อเลี้ยง และการดำรงชีวิต รวมถึงการดำเนินการจัดตั้งกองทุนภายในชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดการน้ำ ดิน ป่า เป็น “ กองทุนรักษ์ป่า รักซ์ น้ำ ” เพื่อสร้างแหล่งน้ำและการดูแลป่าต่อไป

- กลุ่มน้ำห้วยเสนงตอนปลาย – จัดทำแผนปฏิบัติการเชื่อมโยงกับท้องถิ่น การจัดการระยะสั้นระยะกลาง และระยะยาว หาทุนสนับสนุนจากภายนอกจากภาคีจากภาคส่วนต่าง ๆ ส่งเสริมเรื่องป่าชุมชน การจัดทำ/ซ่อมแซมฝายที่ฝุพัง และอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ จะมีการประกาศเขตห้ามล่าสัตว์ รวมถึงเสนอโครงการด้านการจัดการน้ำต่อไป

โดยพื้นที่กลุ่มน้ำห้วยเสนงเป็นพื้นที่บูรณาการความร่วมมือของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเดิม) กว่า ๒๐ ปี ที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นสายน้ำหนึ่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญต่อระบบนิเวศ การดำรงชีวิตของประชาชนจังหวัดสุรินทร์ มีคุณค่าด้านเศรษฐกิจชุมชนเป็นแหล่งน้ำในการเพาะปลูกทำการเกษตร ประมง เลี้ยงสัตว์ เป็นแหล่งอาหารจากพืชผักสมุนไพรและสัตว์บกและสัตว์น้ำ เป็นแหล่งน้ำดิบในการผลิตน้ำประปาหล่อเลี้ยงคนในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ รวมถึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้

กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินงานโดยมีเจ้าหน้าที่ประสานความร่วมมือและพัฒนาเครือข่าย ที่เป็นกลไกหนุนเสริมการทำงานและประสานงานในพื้นที่ ซึ่งมีประเด็นเพิ่มเติมในมิติด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่จำเป็นต้องมีแผนงานที่ชัดเจน โดยใช้องค์ความรู้เป็นแนวทางการดำเนินงาน เน้นบทเรียนเพื่อสร้างพื้นที่เรียนรู้ต่อสาธารณะให้สังคมได้ตระหนัก / รับรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคมภายนอก และการพัฒนาทรัพยากรคนให้เกิดความยั่งยืน โดยส่งเสริมด้านการจัดการขยะเนื่องจากการเผาขยะในป่า และชุมชนสร้างมลพิษต่อพื้นที่โดยรอบ และการใช้เทคโนโลยีการพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ สนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกในการดำเนินกิจกรรมจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยการพัฒนาจะมีการหารือในรายละเอียดเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการกำหนดให้เป็นนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ต่อไป

ภาพประกอบ

การจัดเวทีการประชุมส่งเสริมบทบาทท้องถิ่นและชุมชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม
ในการจัดการสิ่งแวดล้อม พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ครั้งที่ ๑

วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๗

ณ ป่าชุมชนหนองระเวียง ตำบลตาเบา อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์

วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๗
ณ ป่าชุมชนเขากบ ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ส่งเสริมบทบาทและเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนและท้องถิ่น พื้นที่ลุ่มน้ำห้วยเสนง จังหวัดสุรินทร์

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับสมาคมป่าชุมชนอีสาน และเครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำห้วยเสนง จัด “ประชุมส่งเสริมบทบาทท้องถิ่น และชุมชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” ระหว่างวันที่ 12 - 13 มีนาคม 2567 ณ ป่าชุมชนหนองระเวียง ตำบลตาบะ อำเภอบำลึก และป่าชุมชนเขาคบ ตำบลนางมุด อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ โดยมีผู้เข้าร่วมมากกว่า 200 คน จากเครือข่ายภาคประชาชน อบก. ผู้นำ ผู้ใหญ่บ้าน และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเพื่อถอดบทเรียนการทำงานของเครือข่ายและภาคีความร่วมมือ พร้อมหารือแนวทางการปรับตัว พื้นฟู และพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยเสนง รวมถึงสร้างการเรียนรู้ให้ท้องถิ่นและชุมชนต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีนายดำรงศักดิ์ จันทวีโรไล ผู้เชี่ยวชาญด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ร่วมแลกเปลี่ยน

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมได้แลกเปลี่ยนบทเรียนการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการจัดการป่าชุมชน การจัดการน้ำ ความมั่นคงทางอาหาร และการปรับตัวของวิถีการเกษตร รวมถึงการส่งเสริมบทบาทและเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรทั้งต้นน้ำ - กลางน้ำ - ปลายน้ำ พร้อมกันนี้เครือข่ายได้มีการระดมทุนเพื่อจัดตั้ง “กองทุนรักน้ำ รักผืนป่า” โดยมีเจ้าหน้าที่ประสานความร่วมมือและพัฒนาเครือข่ายของ DCCE เป็นกลไกหนุนเสริมและประสานการทำงานที่ทำให้เกิดการเชื่อมโยงงานทั้งลุ่มน้ำ ซึ่งการพัฒนางานจะมีการหารือในรายละเอียดเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงกำหนดให้เป็นนโยบายของ อบก. ในพื้นที่ต่อไป

กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

DCCE THAILAND

www.dcce.go.th